

מתוק מדבש

כניסת השבת – 19.14
יציאת השבת – 20.28
רבנו תם (גד דקות זמניות) - 21.10
(אופק חדרה)

יום שישי בשעה 17.00
ישודר אי"ה שיעור על פרשת השבוע:
השיעור ישודר בליג' ב'קול הלשון'
(להאזנה 03-6171111)

ביום שבת קודש
17.00 שיעור פרשת שבוע
מנחה ב 18.00
ביהכ"נ 'בית יוסף' א.ת.ג, אולגה
ברוכים הבאים בעש ה'

שנה שביעית - גיליון 283
פרשת שלח תשפ"א

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י
הרב ברוך בוקרה שליט"א
פניית הכנסת 'פני יוסף' בעצת אולגה
ניתן לשמוע את שיעורי הרב ב'קול הלשון' בטלפון 073-2951228

הקדמה: מובא בגמרא (פסחים מט') שיש לברך חתן וכלה בברכת 'ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל'. מדוע דווקא נבחרו 'ענבי הגפן' ולא פרי אחר? ולמה אמרו 'ענבי הגפן' ולא אמרו ענבים בענבים?
והסבירו המפרשים כי ההורים בבית יהודי הם כדוגמת 'עץ הגפן', שהרי כל העצים יש להם גזע די רחב וחזק ואילו הפירות יוצאים חלק קטנים וחלק גדולים. ואילו לגפן יש גזע דק שנראה חלש מאוד, כיוון שאת כוחותיה משקיעה הגפן בפירותיה הלא הם הענבים, שנחשבים לפרי המובחר שבפירות וכולם יוצאים שווים בגודלם ובאיכותם.
וכך גם ההורים בבית יהודי, לעצמם הם כמעט ולא דואגים כלל וכל כוחם ומרצם מוקדש למען ילדיהם שיהיו מוצלחים ומבורכים.
ולכן מברכים את החתן והכלה 'ענבי הגפן בענבי הגפן' כדי שיזכרו את עיקר תפקידם בעם ישראל והוא לדאוג לגדל בנים ובנות שיהיו מוצלחים, וישקיעו את כל כוחם למען מטרה זו, גם אם זה יגרום להם עצמם להסתפק במועט. ואם יעשו כך יזכו ל'דבר נאה ומתקבל' - זרע קודש שיהיו מוצלחים ומבורכים.
כאשר שולח משה את המרגלים הוא נותן להם עצה כיצד לא ייכשלו בשליחותם 'והתחזקם ולקחתם מפרי הארץ' ומאיזה פרי תקחו חיזוק? 'והימים ימי ביכורי ענבים' ובכך הוא נותן למרגלים עצה, תהיו כמו הגפן – אל תסתכלו על טובתכם האישית ומה יצא להם מהכניסה לארץ, אלא תסתכלו על טובת ילדיהם וטובת עם ישראל לדורות.
המרגלים לא הפנימו את העצה הזו וכמו שמובא בזוהר הקדוש (שלח קנח) (לנו אסור לשפוט קדושי עליון) שנפילת המרגלים הייתה כיוון שידעו שעם כניסתם לארץ הם יחדלו להיות ראשי בני ישראל, ולכן הוציאו את דיבת הארץ וגרמו נזק ובכיה לדורות ולחורבן שני בתי המקדש בתשעה באב. ואם היו מפנימים את המסר ומתעלים על טובתם האישית היו מביאים גאולה לעם ישראל שהיו נכנסים לארץ ומקימים את מלכות ה' בעולם ולא הייתה שום אומה ולשון שולטת בהם. **מתוק מדבש!**

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל (יג', ב')
ויש לשאול שתי שאלות א. מדוע נקראת כאן ארץ ישראל בשם 'ארץ כנען' ולא בלשון 'הארץ' בסתם כמו במקומות אחרים כמו 'זהה כי תבואו אל הארץ' וכיו"ב?
ב. מדוע הקב"ה מדגיש 'אשר אני נותן לבני ישראל?' וכי יש ארץ כנען נוספת שרק אחת מהן ניתנה לבני ישראל?
מתרץ בספר 'שער בת רבים': **הקדמה:** עם ישראל זכו בארץ ישראל מכח שתי זכויות:
זכות א': ע"פ המובא בגמרא (סנהדרין צא ב'): כשבאו בני אפריקה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו: 'ארץ כנען שלנו היא דכתיב (במדבר לד, ב) 'ארץ כנען לגבולותיה' וכנען הוא אבינו' אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים 'תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון, אם ינצחוני אִמְרו הדיוט שבנו ניצחתם, ואם אני אנצח אותם אִמְרו להם תורת משה ניצחתם'. נתנו לו רשות והלך ודן עמהם, אמר להם 'מהיכן אתם מביאים ראייה?' אמרו לו 'מן התורה' אמר להן 'אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה שנאמר (בראשית ט, כה) 'ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו' עבד שקנה נכסים, עבד למי? ונכסים למי? ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו. אמר להם אלכסנדרוס מלכא 'החזירו לו תשובה' אמרו לו 'תנה לנו זמן שלשה ימים' נתן להם זמן, בדקו ולא מצאו תשובה, מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות'.
זכות ב': מובא ברש"י (בראשית א, א'): 'אמר רבי יצחק: לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החדש הזה לכם' (שמות יב ב), שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל. ומה טעם פתח בבראשית? משום (תהלים קיא, ו) 'פַח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתֵת לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם'. שאם יאמרו אומות העולם לישראל: 'לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים', הם אומרים להם: 'כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו'.

ובציון 'אצבי הכסף בצנפי הכסף' תוספת נאה:
מי שאינן בינות יודע כי הינות האסופים ביותר
נצפים על ידי צרפוב ואילו על כמה סוגי צנפים שונים
ונה משופח ומצוי יותר מאשר סוג צנפים אחד.
עם החתן והכלה באים ממשפחות שונות ומרקצ שונה,
אבל אצנפים דווקא החיבור הזה הוא פהחנות 'אצבי
הכסף מצנפים בצנפי הכסף' מסוג שונה ודווקא זה
יוצר 'דבר נאה ומתקבל'. **מתוק מדבש!**

ולכן מדגיש הקב"ה למשה ולמרגלים את שתי הזכויות הללו: **זכות א':** 'ויתורו את ארץ כנען' וכיון שכנען הוא עבד לבני שם לכן מה שקנה עבד קנה רבו. **זכות ב':** 'אשר אני נותן לבני ישראל' שהרי כל הארץ שייכת לקב"ה והוא נתנה לעם ישראל שהם ישרו בעיניו. וממילא איננו גזלנים אלא מצד הדין ארץ ישראל שייכת לנו. **מתוק מדבש!**

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ביכורי ענבים (יג', כ')
מדוע יש צורך להתחזק כדי לקחת מפרי הארץ? ומדוע היה צורך לציין שהימים היו 'ימי ביכורי ענבים'?
הסבר נפלא שלח לי הרב בניציון סנה שליט"א:

טובה הארץ מאוד מאוד... אך בה' אל תמרודו... (יד, ז'ט')
הסבר נפלא אודות הסמיכות של הכתובים הללו הובא

ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים וכבוד ה' נראה באוהל מועד אל כל בני ישראל (יד, י')

רש"י: 'וכבוד ה' - הענן ירד שם...

מובא בספר 'תורת משה' לרבנו האלשיך הקדוש זיע"א: הקב"ה מקפיד כידוע על כבוד הצדיקים יותר מאשר על כבודו יתברך, שהרי על הפוגעים בקב"ה נאמר 'ובזוי יקלו' ואילו על הפגיעה בצדיק נאמר 'ומקללך אאור'. וכן ראינו בירבעם בן נבט, שכל זמן שהקריב לעבודה זרה יד ה' לא פגעה בו, אבל כאשר הושיט ידו לפגוע בעדו הנביא שקם כנגדו להוכיחו מיד נאמר 'ותיבש ידו'.

וכך גם כאן כל זמן שדברו והמרידו את העם נגד ה' הקב"ה לא פגע בהם, אך כאשר בקשו לרגום את מנהיגי הדור באבנים מיד 'וכבוד ה' נראה באוהל מועד' *מחוק מרגא!*

ובעניין זה להלן סיפור מדהים של השגחה פרטית כפי שסופר ע"י בעל המעשה (גיליון 'השגחה פרטית' הובא ב'דרשו'): באחד מהמבצעים הנחמדים שעורכים לילדים בתלמוד תורה, זכה בני בפנס שמהבהב באור כחול. יום אחד הוא שכח את הפנס אצלי ברכב, ואני הנחתי אותו בקדמת הרכב על מנת שאזכור להביא לו אותו.

היה זה בשעה מוקדמת לפנות בוקר בעת שנסעתי למקום עבודתי הנמצא בדרום, אני נוסע לתומי כדרכי מדי יום, ולפתע אני מבחין ברכב שנצמד אלי מאחור. חשש קל התגנב לליבי, יושבי הרכב נראו ערבים חורשי רע, והרושם שקיבלתי היה שהנהג מבקש להתנגש בי.

הגברתי את מהירות והרכב ההוא הגביר גם הוא את מהירותו כשהוא נוסע בצורה מסוכנת ממש. שלחתי את ידי קדימה לכיוון מכשיר הטלפון כשבכוונתי להזעיק את המשטרה, והנה היד נתקלה בפנס של בני. לחצתי בלי כוונה על מתג ההדלקה של הפנס, ואור כחול החל להבהב ולהאיר לכל הכיוונים. האור הכחול כנראה הפחיד את הערבים שבעקבותיי כשהם מקבלים את הרושם שיש משטרה באזור, ובתוך רגע הם פנו במהירות ונעלמו מהאופק.

אני נותרתי עם השאלות - כמה זמן היה לוקח עד שמשטרה 'אמתית' הייתה מופיעה? מה הם היו מספיקים לעולל לי בינתיים? (ח"ו). הרגשתי שניצלתי בהשגחה פרטית מופלאה מסכנה גדולה, ואני מודה לה' על הפנס הכחול ששתל אצלי ברכב בתזמון כל כך מדויק.

אחים יקרים! מי מאתנו לא זקוק לשמירה? והרי ידוע ש'אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומר' הדרך למשוך את שמירת הקב"ה עלינו היא ע"י התחזקות ביראת שמים בלימוד התורה ובשמירת המצוות. כמו שאומר דוד המלך (תהילים צא) 'יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן' אדם שהוא 'יושב בסתר עליון' הרי ש'בצל שדי יתלונן' ויתקיים בו כל האמור במזמור השמירה הנפלא הזה עד למצב של 'עמו אנוכי בצרה אחלצהו ואכבדהו, אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי'.

ה' יזכנו, אמן! שבת שלום ומבורך!

בספר 'פנינים יקרים': **הקדמה:** מובא בגמרא (תענית כג, א): 'ונתתי גשמיכם) בעתם - בלילי רביעיות ובלילי שבתות שכן מצינו בימי שמעון בן שטח שירדו להם גשמים בלילי רביעיות ובלילי שבתות עד שנעשו חטים ככליות ושעורים כגרעיני זיתים ועדשים כדינרי זהב, וצרו מהם דוגמא לדורות להודיע כמה החטא גורם, שנאמר (ירמיהו ה', כה) 'עונותיכם הטו אלה וחטאתיכם מנעו הטוב מכם'.

וכמו כן מובא בגמרא (כתובות ק"ב, א) רבי אליעזר הגיע לציפורי שנקראה 'זבת חלב ודבש' וראה כי הפירות קטנו בגודלם ממה שתואר ע"י החכמים שהיו שם בשנה הקודמת, עמד רבי אליעזר ואמר 'זה שאומר הפסוק 'ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה'.

נמצא כי רמת הפירות שארץ ישראל מוציאה לישראל היושבים בה הוא רק אם ישראל עושים רצונו של מקום. וזה שאומר הפסוק 'טובה הארץ מאוד מאוד' אבל זה בתנאי ש'אך בה' אל תמרודו'. *מחוק מרגא!*

רעיון לה מילתא דקדושתא (צ"ג חו"ס דה'סו):

*קב"ה דאפק צ"ג דלתו דה' אי עזיר ומקב"ה נדב"ה. אימר העזיר: 'אני לא נותן נדבות, אלא... י' ד' בחור נמכסח את הדא קב"ה נותן ד' מאה קפ"ה. תצעה אתה את הצבורה ואתן ד' מאה וחמישים' אימר הקב"ה: 'אמה דפסוקא דה' ד' תן ד' י' עניק דכסח כמאה ותן ד' את החמישים הצורקים.' ******

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם (טו, לח')

ציצית' - דב"ה דה'סו והמורה דה'ה'ר"ה

בספר 'ברכת אברהם' הובא חידוש נפלא: **הקדמה:** על הפסוק (בראשית כז, כז) 'ירח את ריח בגדיו' הובא בגמרא (סנהדרין לז, א) 'אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו' וכן דרשו חז"ל (בראשית רבה) על יוסף משיאת ויקום איש צרורות שאע"פ שהיו רשעים גדולים בכל זאת זכו לחזור בתשובה מתוך שפל המדרגה וזכו לחיי העולם הבא.

ובדרך זו ניתן לבאר גם את הפסוק כאן 'ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם' אל תקרי 'בגדיהם' אלא 'בוגדיהם' שכן בכוחה של מצות ציצית להציל אפילו את הבוגדים מעם מישראל. וכמו שמסופר בגמרא (מנחות מד, א) על אותו אדם שעמד לחטוא ובאו ארבע ציציותיו וטפחו על פניו והוא פרש מן העבירה, ולבסוף זכה והתחתן עם אותה אישה שהתגיירה וזכה בה בהיתר ולא באיסור.

הוסיף ה'ברכת אברהם' כי הואיל והדגים לא חטאו בדור המבול לכן נצטוו ישראל שאת התכלת יפיקו מאותו דג שנקרא 'חילזון שבים' ולכן סגולת הציצית להציל מהחטא. ובספר 'מנחה בלולה' פרשת וישב על הפסוק 'ותתפשהו בבגדו' כתב שהיה יוסף לבוש ציצית (ע"ש). ומה נפלא הדבר המובא ב'תנא דבי אליהו' שישאל זכו למצוות ציצית בזכות צלפחד בן חפר שהוא מבני יוסף שעשה את חטאו לשם שמים, להזכיר לישראל את חומרת השבת. ולכן זכו ישראל למצוות ציצית שתזכיר לישראל את המצוות (וזו הסיבה לסמיכות פרשת ציצית לפרשת המקושש שלדעה אחת היה צלפחד בן חפר)

כי אכן הציצית היא בגד השמירה של היהודי. *מחוק מרגא!*

להעלחת: דקל מלכה - להעלחה / אורי ישראל - רפ"ש / סוזן בת ימנה - רפ"ש / אהרון בן מסעודה - רפ"ש / דוריאן הודיה בת נעמי - לרפ"ש - נועם חן בת שולה - רפ"ש

לע"נ: אבי מורי ממוס בן גזרה ז"ל ואמי מורתי גיטה בת מנטה ז"ל יעקב בן רבקה ז"ל / מימון ספירו בן מוזל טוב ז"ל רחל (רשל) בת נעימה ז"ל - יונה עזרא בן צ'חלה ז"ל